

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

De Kamerling

Handelingen 8 : 26—40.

De opperschatbewaarder van de koningin der Ethiopiërs was naar Jeruzalem gegaan om te aanbidden, zo lezen we.

Wat heeft het Woord van God toch krachtig gewerkt in die dagen. Want waarom ging nu zo'n rijksgrote heel naar Jeruzalem om te aanbidden? Israël had alle glans verloren. Het zat onder de Romein. Men zou kunnen verwachten dat de goden van de Romeinen in trek waren. Of de goden van de Grieken, bij de culturele bovenlaag van de bevolking. Maar wat voor aantrekkingskracht gaat er nu in die dagen uit van de tempel te Jeruzalem, een stadje in een vazalstaatje, met een God die kennelijk niet veel invloed had, want dan zou Zijn volk wel machtig zijn.

We zouden die rijksgrote van de koningin der Ethiopiërs eerder in Jeruzalem hebben verwacht in de dagen van David. Toen was Israël groot onder een grote koning. En in de dagen van Salomo rijdt inderdaad een vorstin uit Scheba Jeruzalem binnen. Maar wie kan dat verwachten in de dagen van de Herodessen.

Toch wordt nu vervuld wat David zong in Psalm 68 : Aanzienlijken naderen uit Egypte, Ethiopië strekt haastig de handen uit tot God!

De heidenen zullen „uit zichzelf“ naderen, dat zien we steeds in het Oude Testament. Spontaan gaan ze naar Sion, omdat ze horen van Israëls God. Ze komen niet als bekeerlingen van moeizame zendingsijver, maar ze snellen „zó maar“ naar de HEERE toe! „In die dagen zullen tien mannen uit volken van allerlei taal vastgrijpen de slip van een Judese man en zeggen: wij willen met u gaan, want wij hebben gehoord dat God met u is“ (Zach. 8 : 23), en „een volk dat u niet kende, zal tot U snellen ter wille van de HEERE uw God, en van de Heilige Israëls, omdat Hij u verheerlijkt heeft“. Jesaja 55 : 5.

De Joden zullen in de tijd van de romeinse overheersing wel gedacht hebben: Wij zijn bij lange na niet verheerlijkt nog. Dat komt nog. Als de Messias de Romeinen uit het land geslagen heeft.

Maar Filippus krijgt van de engel te horen: die verheerlijking is er nu. Ethiopië strekt nu haastig de handen uit tot God. Op de weg die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza.

De reis naar Jeruzalem zal de kamerling niet bepaald meegevallen zijn. Duur is het wel geweest, denk ik. Reken maar, dat zo'n rijksgrote een vette kluit was voor de tempel-douane en voor allerlei sjacheraars in afschriften van de boeken van Mozes en de profeten. Dit was tot daaraan toe. Maar de kamerling heeft daar in Jeruzalem te veel borden gezien met: Verboden Toegang. Zo'n bord stond er bij de ingang van de voorhof. Verboden toegang voor de heidenen.

VERACHTING VAN DE KERK

Want daar wij van nature hoogmoedig zijn, heeft bijna niets waarde bij ons, dat niet met grote pracht schittert. Daar echter de Kerk van Christus uit geringe lieden bijeenvergaderd is, is niets verder van pracht en schitterend sieraad verwijderd dan zij. Dit is de oorzaak waaruit veler verachting van het Evangelie voortkomt, omdat de voornamen en met hoge waardigheden bekleden het de rug toekeren.
CALVIJN.

Dan stond er bovendien nog een artikel in het wetboek van Mozes. Hij die door kneuzing ontmand is of wie het mannelijk lid is afgesneden, zal niet in de gemeente des HEEREN komen. Deuteronomium 23 : 1. Zo iemand was deze „kamerling“. De poort zat dicht voor hem, in alle opzichten.

Zo gaat de rijksgrote van Candace dan terug. Ik mag niet in de gemeente des HEEREN komen. Ik hoor er niet bij.

De Schriftgeleerden in Jeruzalem zullen hem wel niet hebben verklaard, wat dat woord uit Deuteronomium zeggen wilde. Daarvoor lazen zij de Schrift te zeer onder een deksel. Zij waren het uitverkoren geslacht. Dat zovelen buiten moesten blijven staan, heidenen, gebrekkigen, gevloekten, nu, dat konden zij toch zeker niet helpen?

Het doet ons ook wel een beetje vreemd aan eerst. Van de Grieken weten we, dat die veel gaven om een prachtige statuur van een man. Een atleet konden ze bewonderen! En ze verachtten vaak een gebrekkige. Maar deed de HEERE dat ook? Het lijkt er wel op. Want er staan verschillende wetsartikelen in de boeken van Mozes, die een diskwalificatie betekenen van de gebrekkigen. In Levitikus 21 valt dat sterk op. Wie van de nakomelingen van Aäron een lichaamsgebrek heeft, een bochel bijvoorbeeld, of iemand met een dwergachtig lichaam, mag niet naderen om de spijze van zijn God te offeren.

Wat wil toch dit zeggen? Onze tijd verheerlijkt wel de spiermassa's van de atleten, de „benen“ des mans, en onze jongens in de puberteit prikken met punaises op hun zolderkamertje foto's van filmsterren op, van Sissi en zo, maar onze tijd veracht toch niet meer de gebrekkigen. Wat wordt er juist veel door particuliere instellingen en de overheid gedaan voor de gebrekkigen! Is de wet van Mozes dan nog antiek vergeleken bij onze humane wereld? Want die wet diskwalificeert de ongelukkigen.

Maar dan moeten we bedenken, dat ook iets anders zonder gebrek moest zijn. Het offerdier. Het lam.

Daarin ligt toch wel de klare prediking van de HEERE, dat al wie naderen wil tot Hem gans volkomen zijn moet. Zonder gebrek. En dat ook Hij die Zijn ziel tot een schuldoffer stellen zal, gans volkomen moet zijn. Zonder enig gebrek. Volmaakt, zonder zonde.

Wat de kamerling nog niet weet, als hij op de terugreis is, is dit, dat de Heere Christus, het volkomen Lam, Zich al gegeven had tot een slachtoffer voor de zonden van Zijn volk. En dat dus heel die schaduwachtige wet was vervuld; zodat ook een bultenaar, een verlamde, een blinde, een ontmande naderen mogen tot de HEERE en bij de gemeente des HEEREN gerekend mogen worden, omdat nu allen die gewassen zijn door Christus' bloed zonder verschrikken mogen verschijnen voor God en met vrijmoedigheid mogen toegaan tot de troon der genade!

De HEERE bestuurt het daarom zo, dat de kamerling onderweg Jesaja 53 leest. Onbegrijpelijke reislektuur voor hem. De HEERE zendt Filippus op hem af, en die kan hem dan dat hele hoofdstuk verklaren. Hij was veracht, Hij werd doorboord, verbrijzeld, mishandeld, door de HEERE ziek gemaakt. Allemaal woorden die juist die kamerling moesten aangrijpen! Maar Filippus mocht dan ook

UIT DE INHOUD:

De Kamerling	A. H. A.
Van zekerheid des geloofs en een Godzalig leven	H. J. J.
Kerk en Woord (slot)	G. V.
Hoe krijgen wij een betere psalmberijming? (3)	D. W. L. M.
De kerk in West Duitsland	J. M.
Fundamentele vragen (VI)	J. Stw.
Wenkend perspectief (II)	J. P.
Elke wijze vrouw bouwt haar huis (Spr. 14 : 1)	H.
Kritische krabbels	Frater
Van hier en ginds	
Kerknieuws	

lezen: om onze overtredingen was dit! Mijn knecht de rechtvaardige, zal vele rechtvaardig maken en hun ongerechtigheden zal hij dragen en Hij zal zaad zien!

Wat gaat er dan wat in het hoofd van de rijksgrote om. Dat eenvoudig praten van Filippus moet voor hem toch wel duizelingwekkend zijn geweest, want dit drong steeds duidelijker tot hem door: ik hoor er ook bij!

En als ze dan bij een stroompje komen, strekt de Ethiopiër haastig de handen uit tot God. Zie, daar is water. Wat is er tegen, dat ik gedoopt word?

Als Filippus nu niet van een engel en van de Heilige Geest had gehoord, dat hij bij deze rijksgrote zich voegen moest, dan zou hij waarschijnlijk wel veel bezwaar hebben gemaakt. Neemt U me niet kwalijk, maar we kennen elkaar nog maar zo kort, ik weet nog zo weinig van U en U weet nog maar zo weinig van de Christus. Waar U nu naar toe gaat, daar is ook geen kerk nog. Het zaad zal misschien zo gauw weer verstikt worden. En neemt u me verder ook niet kwalijk: ik moet dat toch even verwerken, want ik kan daar nog maar moeilijk aan wennen, U, een heiden, een kamerling, en dan zo maar bij de gemeente ingelijfd, ik moet dat toch nog even in me laten omgaan....

Die aarzeling merken we vaak op, in de eerste tijd van de evangelieprediking, na Pinksteren. Maar ook hier blijkt het werk van onze verhoogde Heiland. Filippus aarzelt niet, hij komt niet met bezwaren aandragen en met vermaningen: denk er dan om, dat ge in Ethiopië trouw blijft. Als ge dat beloven kunt, dan moet het maar, zij het met vrees en beving. Neen, geen woord van bezwaar. Filippus daalt met de kamerling af, het water in en voortaan behoort de rijksgrote tot de getelden des Heren. Een zwarte broeder.

Toen reisde de kamerling zijn weg met blijdschap. Hij had zijn Heiland gevonden. En zijn Heiland had er voor gezorgd, dat deze kleine van Hem niet geërgerd werd. Niet geërgerd door verouderde bordjes van Verboden Toegang, niet geërgerd door reeds vervulde wetsartikelen, niet geërgerd door broeders die nog niet de overweldigende rijkdom en breedte van het Evangelie des Heeren Christus konden zien, en een bedenkelijk gezicht zouden zetten als deze man bij hen de kerkbank inschoof. De Heere Jezus Christus heeft de weg voor deze broeder geëffend. Om deze zorg voor onze zwarte broeder prijzen wij Hem. Het is trouwens een zorg die wij nog dagelijks opmerken. Bij onze broeder en onze zuster en bij onszelf.

Gorkum.

A. H. ALGRA.

Van zekerheid des geloofs en een Godzalig leven

Een vorig keer hebben we geschreven, dat veel twijfel en gebrek aan zekerheid des geloofs samenhangt met een verkeerde kijk op de genade Gods. Daarvan denken velen veel te klein en daarvan geloven ze veel te weinig. Die was zo groot, dat God Zijn Eniggeboren Zoon gezonden heeft om zondaren te redden. Gods genade of Gods liefde gaat uit naar zondaren, naar goddelozen. Dit is en blijft onze enige troost in leven en sterven, dat God goddelozen rechtvaardigt. Ook de allerheiligsten blijven tot hun dood toe bedelaars, die van Gods genade moeten leven. Tot op hun sterfbed past hun de bede: „O God, wees mij zondaar genadig”. Alleen als we van genade leven kunnen en mogen we getroost zijn. Zowel in leven als in sterven.

Hangt de zekerheid des geloofs dus samen met de kijk, die we hebben op Gods genade, er is ook samenhang tussen zekerheid des geloofs en het leven, dat we leiden. Er zijn mensen geweest, die hebben gezegd: „Als het onze enige troost is, dat God goddelozen rechtvaardigt, laten we dan ook maar als goddelozen leven. Dan werken we mee, dat de genade groter wordt”. Maar de Schrift veroordeelt zulk denken en spreken als goddeloos. Wie Gods genade werkelijk kent, zal zo nooit redeneren. Want hij zal Gods genade niet weer willen missen, omdat dit bitterder is dan de dood. En Gods vriendelijk aangezicht begeerlijker is dan dit leven. Wie in Gods onuitsprekelijke genade gelooft begeert ook naar uitwijzen van het Evangelie te leven. Geloof en leven horen bij elkaar.

We mogen wel zeggen: Bij een godzalig wandel bloeit de zekerheid des geloofs, maar door een slordige levenswandel wordt de zekerheid des geloofs afgebroken. De genade Gods in Jezus Christus blijft de enige grond van ons vertrouwen. Maar die genade wil niet alleen onze zonden vergeven, maar ook ons leven vernieuwen. Jezus Christus is in de wereld gekomen om zondaren te redden. Ja, maar die redding begint ook in dit leven reeds. Gods genade vergeeft niet alleen onze zonden. Maar Gods genade neemt ook de heerschappij der zonde weg en maakt van slaven der zonde vrije kinderen Gods. We zouden het zo kunnen zeggen: Genade vergeving maar genade geneest ook. Genezing niet wil, ontvangt ook de genezing niet. Maar wie de genezing niet wil, kan ook de vergeving niet vasthouden. Als we weigeren naar de wil des HEREN te leven, dan heeft dit gevolgen voor ons geloof. Een slordige levenswandel breekt de zekerheid des geloofs af.

Laat ik een u allen bekend voorbeeld uit de Schrift nemen. De Here Jezus spreekt in Matth. 18 van twee schuldenaars. Eén van hen was aan een koning miljoenen schuldig en hij kon niet betalen. Toen hij om uitstel smeekte schold de koning hem alles kwijt. Een schuld van miljoenen werd hem zo maar geschonken. We zouden zeggen, dat die man wel zo blij en rijk moest zijn, dat hij ook mild voor anderen werd. Maar daarvan bleek niets. Een andere dienstknecht was hem een f 50.— schuldig. Een bagatel vergelijken bij de miljoenen, die hem waren kwijtgescholden. Maar hij vond dat helemaal geen bagatel, doch hij greep de schuldenaar bij de keel en eiste direkt de volle som. Daar hielp geen smeken aan. De man van die f 50.— schuld werd in de gevangenis gezet, totdat hij alles zou hebben afbetaald. Toen de miljoenen in de gevangenis geworpen. En tot besluit zegt de Here Jezus: „Alzo zal ook mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft, een iegelijk zijn broeder, zijn misdaden”.

Stelt u voor, dat er heden ten dage iemand is, die gelooft dat God zijn zonden vergeven heeft, zodat hij vrede met God heeft. Maar nu is er een ander, die tegen hem misdaan heeft. Doch hij weigert volhardend hem te vergeven. Hij wil geen verzoening en hij weigert dus naar het Evangelie te leven. Dacht u dat zulk een man echt vrede met God

kan hebben en houden? Dacht u, dat dit ingaan tegen de eis van het Evangelie niet knaagt aan de zekerheid des geloofs? Zulk een houding laat de HERE niet ongestraft. Wie naar het Evangelie niet leven wil, zal ook de belofte van het Evangelie kwijt raken. Tenzij hij zich bekeert en zijn schuldenaar haastig vergeeft. Als iemand zou menen, dat dit toch wel niet zal voorkomen, dan vergist hij zich deerlijk. Ik ben zulke gevallen in de pastorale praktijk meermalen tegengekomen.

Ik herinner mij een ander geval. Er was in de dagen van schorsing en vrijmaking een man, die heel goed wist hoe de zaken stonden en die ook heel goed wist, wat hij moest doen. Hij zei zelf: De kerk is vervallen tot hiërarchie. En van de leringen van 1905-1946 is geen goeds te zeggen. Uit z'n eigen mond heb ik gehoord: „Ik weet wel wat ik doen moest. Maar ik doe het niet”. Hij heeft niet gedaan, wat hij naar eigen zeggen doen moest. Dat moet aan de zekerheid en de blijdschap des geloofs afbreuk hebben gedaan.

Ik wil nog een voorbeeld uit de Schrift nemen, waaruit we kunnen leren, dat zekerheid des geloofs en godzaligheid van wandel alles met elkaar te maken hebben. Petrus schrijft in hfdst. 1 van z'n tweede brief: „Voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid en bij de lijdzaamheid godzaligheid, en bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen. Want zo deze dingen bij u zijn en overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis onzes Heren Jezus Christus. Want bij welke deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden. Daarom, broeders, benaastigt u te meer om uw roeping en verkiezing vast te maken; want dat doende zult gij nimmermeer struikelen”. Door een godzalige wandel komen we om zo te zeggen „in vaste dienst” bij God. We maken onze roeping en verkiezing er vast door. Maar omgekeerd is het ook waar, dat we door te weigeren godvrezend te leven onze roeping en verkiezing los maken, op losse schroeven zetten. Als we bij ons geloof voegen ondeugd en onkunde en onmatigheid en slapheid en goddeloosheid en broederhaat, dan zal ons geloof sterven en de kennis van de Here Jezus wijken. Daar ligt de bron van veel ellende in de kerk des HEREN. We moeten het kwaad niet alleen zoeken in weinig weten van het Woord des Heren. Het ligt evenzeer aan het niet willen doen, wat de HERE van ons vraagt. Laten we maar ter harte nemen, wat Jakobus schrijft: „Wat nuttigheid is het, mijn broeders, indien iemand zegt dat hij het geloof heeft, en heeft de werken niet? Kan dat geloof hem redden?” We zullen in deze bedeling zwakke, zondige mensen blijven. Daarom zal ook de zekerheid en de blijdschap des geloofs bij niemand volmaakt zijn. Als we maar oprecht wandelen voor Gods aangezicht. Dan geldt dit woord uit het Avondmaalsformulier: „Zo zullen wij gewis en zeker zijn, dat geen zonde, noch zwakheid, die nog (tegen onze wil) in ons overgebleven zijn, ons kan hinderen, dat ons God niet in genade zou aanemen”.

Het komt dus op oprechtheid aan. Dan is er overeenstemming op tressen leer en leven. De vraag komt mogelijk op of in de kerk onoprechtheid kan voorkomen? Dat ze in de wereld voorkomt is wel zeker. Ik las gisteren een vreemd verhaal over een bekende wijsgeer uit de dagen van Paulus. Hij heette Seneca. Hij schreef, al was hij een heiden, wel aardige dingen zouden we zeggen. Hij leerde de gelijkheid van alle mensen en was in zijn schrijven tegen slavernij. Hij mediteerde over zachtmoedigheid en schreef tegen geweld en rooverij. Hij verheerlijkte de armoede en veroordeelde de hebzucht. Hij was erg voor mildheid en vriendelijkheid.

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
 Drs W. K. van Dijk, Groningen
 P. A. Hekstra, Rotterdam
 Dr. D. Holwerda, Groningen
 Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
 Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
 Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
 D. W. L. Milo, Nunspeet
 Drs. G. Puchinger, Utrecht
 Drs. H. R. Rookmaaker, Amsterdam-Z.
 Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
 Ds. B. Telder, Breda
 Ds. C. Vonk, Schiedam
 Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam

Secretariaat Geref. Persvereniging „Opbouw”:

H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht

Daar kon hij „dierbaar” over schrijven. Maar nu het wonderlijke van het geval. Een tegenstander verweet hem, dat hij zoveel slaven hield, dat hij ze zelfs bij naam niet kende. Verder was hij zo rijk, dat hij op geen stukken na wist hoeveel hij wel bezat. Hij liet een vermogen na van een slordige f 60.000.000.—! Door belastingambtenaren (van een slecht soort) mergelde hij een groot gebied uit. Schandkader, Nero deed hij mee aan allerlei schanddaaden, Nero maar deed hij niet blijven. Dat was de man, die om zijn schrijven wel is vergeleken bij Paulus!

Dat is nu wel een heel kras voorbeeld, en van een heiden. Maar ook in de kerk is het wel voorgekomen, dat bekende figuren „beestachtig” leefden. Soms bleken voormannen schoften te zijn. Laten we maar nooit zeggen, dat iets dergelijks onder christenen, althans onder mensen, die die naam dragen, niet mogelijk kan zijn. De Here Jezus heeft niet voor niets gezegd: „Niet een iegelijk die tot Mij zegt: Here, Here! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil mijns Vaders, Die in de hemelen is”. En niet zonder reden heeft hij gesproken van mensen, die „lasten samenbundelen, die zwaar zijn en kwalijk om te dragen, en leggen ze op de schouders der mensen: maar zij willen die met hun vinger niet verroeren”. In hetzelfde hoofdstuk (Matth. 23) sprak hij ook: „Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden, want gij eet de huizen der weduwen op, en dat onder de schijn van lang te bidden”. Dat staat niet zo maar in de Bijbel. Het staat er tot onze waarschuwing. Want de zonde van geveinsdheid ligt ook bij ons allen voor de deur. Het zou wel eens kunnen zijn, dat de duivel bli is als we denken, dat wij voor die zonde niet vatbaar zouden zijn.

Laten we ons er aan wennen om onze zonden met naam en toenaam voor God te belijden. Toen David dit niet deed klaagde hij achteraf: „Toen ik zweeg brulden de geansen der verdoemden in mijn binnenste. (Hij was er kapot van zouden wij zeggen). Want uw hand was dag en nacht zwaar op mij, mijn sap werd veranderd in zomerdroogten”. Psalm 32. Het was eens zo erg, dat hij moest zeggen: „Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in mij een vaste geest. Verwerp mij niet van uw aangezicht en neem uw Heilige Geest niet van mij”. Ps. 51. Zou het soms nog niet aan verzwegen zonden liggen, dat de vrede wijkt en ons hart onrustig is?

Als de Catechismus over de goede werken handelt, dan wordt ons geleerd, dat we goede werken moeten doen, opdat God door ons geprezen wordt. Voorts ook, opdat door onze godzalige wandel onze naasten voor Christus gewonnen worden. Maar in het antwoord staan ook deze woorden: „Daarna ook, dat ieder bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekerd zij”. Dat wil volstrekt niet zeggen, dat ons geloof ooit op de vruchten steunen zou. Hoe zou, dat ooit kunnen? De boom is er toch eerder dan de vrucht? Maar het is wel zo — om bij het beeld te blijven — dat een boom, al vrucht dragende, groeit en stevig wordt. Het geloof steunt op Christus en Hij blijft het rustpunt van ons hart. Maar

dat geloof kan alleen floreren als het vruchten voortbrengt. En als het dat niet doet, dan wordt het gelijk een dorre boom, een dode rank, die afgehouden en in het vuur geworpen wordt. Maar wie door het geloof het leven buiten zichzelf in Christus zoekt en vindt, altijd weer en altijd door, die zal ook bang zijn om de HERE te vertoornen en die zal met een heilige zorgvuldigheid „z'n zaligheid werken met vreze en beven". Dat geloof draagt vruchten en heeft kenmerken. Ik kan mij nog altijd zeer wel verenigen met wat Ds. de Graaf eens schreef: „Zal ik nu zeggen, dat het geloof geen bevinding kent en geen kenmerken heeft? Natuurlijk heeft het die. Maar het geloof heeft die, het gelóóf, dat

is het rusten in de waarheid Gods. En het geloof ook slechts, dat in Gods waarheid rust, kan die bevindingen en die kenmerken met grote voorzichtigheid onderscheiden. En het waar geloof zoekt die kenmerken niet, om daarop zijn zekerheid te bouwen, want het heeft die zekerheid al. Het geloof zoekt die, om zich achteraf door die bewijzen van de echtheid van het geloof te meer in God te verblijden". Het geloof in Christus dringt tot de praktijk der godzaligheid en de praktijk der godzaligheid bevordert de blijdschap des geloofs. Dat zegt ook Psalm 119 : 83 : „Wat vree heeft elk, die uwe wet bemint".

H. J. JAGER.

KERK EN WOORD

(Slot)

Zo ook zal de bediening des Woords, omdat ze bediening van het normatieve Woord Gods is, de rechte actualiteit scheppen. Er is helaas maar al te veel prediking die achter de feiten, de gebeurtenissen, de hebbelijkheden en de onhebbelijkheden van de mensen aanloopt. Een prediking, die meer geactualiseerd dan actueel is. Het Woord Gods wil vóórgaan en daarom moet de bediening des Woords niet achteraan komen. Niet de tijd moet de prediking, maar de prediking de tijd bepalen!

Door zichzelf altoos weer aan de Schrift te onderwerpen komt de prediker in zijn subjectieve zoeken en worstelen boven de subjectiviteit uit en komt hij tot de prediking van het normatieve Woord Gods, normatief voor de gemeente en voor de prediker.

Een preek maken en preken zijn twee. Het maken van een preek is een subjectieve activiteit, het uitspreken van de preek ook. Maar prediken is het op Gods last en op 's HEREN bevel doorgeven van de norm des HEREN: „Alzó spreekt de HERE!" en die boodschap moet vast en bondig zijn en daarom met een „Amen", „het zal waar en zeker zijn" worden besloten.

Een normatieve prediking.

Een bedienaar des Woords mag niet anders willen brengen.

En de gemeente Gods mag niet anders willen beluisteren.

„De kerk" — zo heeft Schilder eens gezegd — „is geen genadewinkel". Dat is waar. Ook in deze zin, dat ze geen koopwaar heeft ter keuze van haar klanten en dat nog wel onder het motto: „De klant is koning", maar dat ze heeft de Waarheid van het eeuwig evangelie.

Daarmee is tevens de „actieradius" van de bediening des Woords aangegeven. Deze is even groot als die van het Woord Gods zelf. De prediking mag niet sotriologisch versmald — „een arme zondaar en een rijke Christus", zoals men dan zegt — noch blijven staan bij „het beginsel van de leer van Christus", maar de gemeente „doen voortvaren tot de volmaaktheid" Hebr. 6 : 1, 2. Er kan ook in de bediening des Woords een zwijgen zijn over zaken waarvan de Schriften spreken. Een zwijgen, dat ook bij de meest orthodoxe inspiratieleer kan wezen een „afdoen" van wat geschreven is in het boek der profetie. Openb. 22 : 19. Maar in het Woord Gods der Heilige Schriften vindt ook de prediking haar grens. Het spreken in Gods Naam van wat de HERE niet gesproken heeft wordt met de dood bedreigd. Deut. 18 : 20.

Intussen: Wie Gods Woord, Góds Woord spreken wil in de gemeente hoede zich ook voor individualisme. In de kerk het Woord Gods spreken en daartoe Gods Woord verstaan kan alleen hij, die midden in de kerk staat, in de oecumenische, historische kerk. Slechts in haar gemeenschap is de Bijbel ook voor de bedienaar des Woords een geopend boek. Maar wie zich voor individualisme wacht, mag zijn boven-individuele ambt bedienen in zijn volle individualiteit. Dat boven-individuele ambt vraagt niet het offeren van de individualiteit van de prediker, maar wel haar offer en inzet. Hij mag spreken zoals God hem de mond heeft geschapen. Let wel: ook op de kansel mag iedere vogel zingen, niet zoals de zonde, maar zoals zijn God hem gebekt heeft. De heiliging

van zijn taal is niet het wegretoucheren van haar individualiteit, maar de wegneming van haar smet.

15. We zijn begonnen met te zeggen, er is in deze wereld geen Woord Gods zonder de kerk en geen kerk zonder het Woord van God.

Wie meent een Woord Gods te kunnen hebben zonder de Kerk, de concrete kerk, de „congregatio" van de Zoon Gods en de daaraan verbonden „coetus" der gelovigen, is even ver van huis als wie menen zou, dat de kerk, de concrete kerk over het Woord Gods soeverein zou hebben te beschikken.

Want en hij, die een primaat van het Woord, beter gezegd een primaat van de individuele gelovige met het Woord Gods, zou stellen tegenover de kerk, en hij, die een primaat van de kerk zou willen stellen tegenover het Woord Gods, tegenover de individuele gelovige met de Schrift, daarbij menend, dat er geen derde mogelijkheid is, heeft vergeten, dat er een Derde is: de Heilige Geest, die soeverein het levende Woord Gods geeft aan de kerk en door dat levende Woord Gods de kerk vergadert, maar die ook de kerk vergadert door de kerk, het licht van het Woord Gods zet op haar kandelaar.

En juist omdat Hij er is, de Heilige Geest, is het „probleem" van de verhouding van kerk en Woord, van Woord en kerk niet restloos tot een intellectuele oplossing te brengen, en die oplossing — gesteld dat zij er ware — niet vast te leggen in een systematische formule.

We hebben ook hier te doen met een werk Gods, dat zeer wijd is en niet uit te vinden

van het begin tot het einde toe. We staan hier voor de grondvragen van geloof en theologie beide. De Openbaring is niet rationeel. Maar de geopenbaarde dingen, de revelata, hoewel in mensentaal en in de kosmische samenhang gesproken, wijzen boven de kosmos uit. Ze brengen ons aan de grenzen van de kosmos, aan die van het geloof, des te meer aan die van het denken. Ze stellen ons aan het venster, dat God geopend heeft naar de eeuwigheid.

Hier geldt het zeer diepe woord dat de Canones van Dordrecht spreken van de werking van de Heilige Geest: „De wijze van deze werking kunnen de gelovigen in dit leven niet volkomen begrijpen". D.L. III en IV, 13. Het is schijnbaar mogelijk ook te denken over de grenzen van het kosmische heen, over de grenzen ook van hetgeen geopenbaard is. Maar dan gaat het de denker als een schip, dat al te dicht de pool nadert: het kompas vertoont afwijkingen. Dat is voor de kapitein niet zo erg. Hij kan altoos nog een bestek schieten en zijn positie bepalen aan de sterren. Helaas, de denker, die de grenzen van de kosmos passeert en de grens ook van de openbaring Gods, mist zulk een controlemiddel. Schijnbaar rechtlijnig en in triumerende logica dóórdenkend weet hij niet meer of hij te doen heeft met waarheid of leugen, met kennis of dwaling.

Maar wij belijden de genoegzaamheid van het Woord Gods. Het geeft ons — om in de taal van Adriaen Valerius te spreken — wat we weten moeten

„t' eere van Gods Majesteit
en tot onze zaligheid".

Het zij ons genoeg, ook wanneer we de verbanden niet volkomen doorzien en het werk des Geestes niet óverzien, ons te houden aan hetgeen geschreven is, aan al wat te voren geschreven is, en niet te scheiden wat God heeft samengevoegd: de kerk met het Woord, maar ook het Woord met de kerk.

Het geheim van beider verhouding ligt in de Heilige Geest.

En het gelukkig voortgaan van het werk des HEREN, de bekwaming van de heiligen tot het werk van hún dienst en de opbouw van het lichaam van Christus door de bediening en het ontvangen van het levende Woord Gods vordert van de ambtsdragers en van de leden der kerk het nooit aflatend gebed voor zichzelf en voor elkander:

„Veni, Creator Spiritus", „Kom Schepper Geest, bezoek Uw kerk met al het heil van Christus' werk".

G. VISEE.

Hoe krijgen wij een betere psalmberijming?

3

Hoe komt het toch, dat ds Haspers' „Psalter—1949" op alle gekozen trefwoorden zo ver van de Schrift bleek te staan? Waarom moesten juist die steekproeven op het weergeven van de meest praegnante Bijbelwoorden zulk een teleurstellend resultaat opleveren?

Deputaten hebben in hun rapport aan de komende synode van Spakenburg hun mening neergelegd over de opzet van ds Hasper's werk. Uit diverse publicaties van deze berijmer blijkt, dat deze zich ten doel stelde om „heel Protestants Nederland" te verenigen in een algemeen aanvaardbare psalmzang, waaraan ook de Rooms-Katholieken kunnen deelnemen; ja, waarbij hij zelfs uitsprak, „dat Christenen, Joden en Heidenen de Psalmen weer verstaan". Deputaten concluderen dat deze doelstelling vals-oecumenisch te achten is, en een idealist verblindt voor de Schriftuurlijke antithese, zelfs tussen kerkmensen en kerkmensen (zie Joh. 16 : 1, 2), laat staan tussen Christenen enerzijds en „Joden en Heidenen" anderzijds. Want wanneer een psalmberijming geen scheiding meer brengt tussen vrienden en vijanden Gods, dan moeten wij wel aannemen, dat het Schriftuurlijk element zoek is; en wanneer gestreefd is naar een bewuste overbrugging van deze antithese, dan is gestreefd naar een bewuste uitschakeling van de profetie.

Dit is een harde conclusie, die deputaten blijkbaar hard is gevallen. Zij hebben zich hierin ook laten onderwijzen door de „missive van Vianen", het „voorstel met toelichting" dat de kerk van Vianen destijds aan de classis Gorcum richtte, en dat zij later de synode van Kampen aanbood.

Voorzover ons bekend was dit stuk het enige resultaat van een zelfstandig kerkelijk onderzoek van het Psalter-1949. Alleen hierom reeds het vermelden waard. Want wie zingt een psalmberijming: het kerkverband — of de plaatselijke kerk, vergaderd rondom het Woord? En wie heeft dus het laatste woord over een mogelijk in gebruik nemen van een nieuwe psalmberijming: een synode of een kerkeraad? Zonder te beweren dat een synode haar taak te buiten gaat wanneer zij zich inspant voor de belangen van de „kerken in 't algemeen", zouden wij het een typische voortgaande reformatie onzer kerken hebben geacht, wanneer véle kerken hadden gedaan hetgeen Vianen presteerde.

De missive van Vianen wees erop dat een bundel psalmen, welke het resultaat is van goede vertaling en juiste exegese alleen, nog het vermelden niet waard is. Zo iets spreekt vanzelf: dat een berijming van vandaag moet beantwoorden aan de moderne wetenschappelijke gegevens. Wat wij daar echter bij

mogen eisen is: dat zulk een berijming ook de strijd van de kerk des HEEREN ten volle blijkt te verstaan; dat zij de strijdende kerk steunt in haar reformatie; dat zij ons de psalmen schenkt in hun betekenis als verbondslieiders — en dus niet als algemeen aanvaardbare liederen van subjectief-religieuze mensen. En aangezien de auteur in de jongste strijd voor kerkreformatie allerminst een aandeel nam, eerder zich daar tegenover stelde (als gereformeerd predikant in „Hersteld Verband” gegaan en tenslotte Nederlands Hervormd geworden) — daar behoeft het niemand te verwonderen, dat hij de kern der psalmen verstaan noch weergegeven heeft.

„Vianen” wees op de treffende overeenkomst tussen de opvattingen der kerkelijke woordvoerders, die in 1885 de „Evangelische Gezangen” uitgaven, en die van ds H. Hasper. De eerste schreven „dat de Psalmen zo op het hart werkten van degenen, die enige indrukken van godsdienst hadden”, en dezen „stichten” door vele „treffende ontboezemingen van velerlei godsdienstige aard, om bij hen „het echt godsdienstige gevoel te verwekken”. En de auteur van het Psalter-1949 gaf deze wijsheden in zijn eigen termen weer: „Deze liederen (de Psalmen n.l.) bevatten voor alle mensen” — merkt u: voor alle mensen die nog enig religieus besef hebben, als daar zijn Joden, Heidenen, en Christenen altesamen, vrienden en vijanden Gods, schapen en wolven, ootmoedige bondskinderen en harde bondsbrekers samen — „in hun vreugde en in hun leed, in hun aanvechtingen en benauwdheden, in hun verlossingen en uitredingen, alle uitdrukkingmogelijkheden om klagend en juichend, biddend hun ziel voor God uit te giëten”. Hier geeft ds. Hasper blijk van een idealistische instelling tegenover „alle mensen” die „enige indrukken van godsdienst hebben”, welke mensen uit de psalmbundel het religieus materiaal zouden mogen putten om hun uiteenlopende, subjectieve, religieuze stemmingen vorm te geven.

De kerkelijke woordvoerders van 1885 gingen van de Psalmen uit, en achtten de gezangen een noodzakelijke uitbreiding daarvan; ds Hasper schonk ons volk eerst drie bundels „Geestelijke Liederen”, en kondigde zijn Psalmbelijming als het „sluitstuk” daarvan aan.

Geen wonder dat de missive van Vianen met een groot aantal voorbeelden moest aantonen, dat deze berijming de kracht der profetie mist. Reeds Psalm 1 had de auteur kunnen leren dat wel „alle mensen” op weg zijn, maar dat er tweeërlei weg is — de weg die ten ondergaat, en de weg welke de HEERE gadeslaat; en dat het nu juist om de keuze van de weg gaat, waar alle Psalmen op aansturen! Wanneer dan ook Ps. 1 : 5 zegt „Daarom zullen de goddelozen niet bestaan in het gericht” (waar Christus de bondsbrekers vloekt, de goddeloze-in-de-kerk bedreigt) daar vertaalt de auteur: „Wee de man, wiens hart het kwaad bemint”. En dan schrijft Vianen: „deze berijming is tam en „geestelijk” en individualistisch. Hier voelt de „godsdienstige” mens er immers niets van, dat de verbondsvloek juist hem dreigt. Hij meent dat het „ongodsdienstigen” en „drijvers” geldt. Maar hoe zou ook een particulier gelovige in godsdienstige ontboezeming zulke vreselijke woorden over zijn mede-kerklid durven uitspreken?”

Hier zit naar onze mening de kern van de zaak. Zijn de Psalmen een godsdienstig arsenaal, waaruit wij dingen kunnen „overnemen”, die bij het stemmingsgamma van onze religieuze bewustwording passen? Of zijn de Psalmen het eigen, heilige Woord Gods, waarop wij ons „amen, halleluja” mogen geven? Anders gezegd: mogen wij de ons passende „religieuze ontboezemingen” uit het psalmboek gebruiken tot streling van eigen „religieuze gevoelens” — of moeten wij ons hart bekeren en aanpassen bij de Goddelijke normen?

Het rapport noemt in het voorbijgaan het oordeel van een commissie der Nederl. Hervormde Synode. Deze noemde het Psalter-1949 „meestal niet beter, en niet zelden slechter dan 1773. Een vooruitgang betekent het, afgezien van details, in geen geval. Het beste is in de meeste gevallen datgene, wat uit 1773 is overgenomen. Bij de meest welwillende beoordeling zou men kunnen zeggen, dat verlies en winst elkaar in evenwicht houden. Maar zelfs dat is voor de meerder-

heid der (N.H.) deputaten twijfelachtig”.

Deputaten herinneren er trouwens aan dat vorige deputaten aan de synode van Enschede reeds rapporteerden, dat „Kerkelijk Nederland” zich van het Psalter-1949 had afgewend. Enschede had uitgesproken, dat vorige deputaten „deze kennis niet als motief hadden moeten aanvaarden om hun opdracht niet uit te voeren”. Het rapport laat deze uitspraak in het midden, doch zegt: „toch is het maar zo”.

Want gaat het ons niet aan, of „kerkelijk Nederland” eenzelfde of een andere psalmbelijming als wij gebruikt? Het rapport gaat op deze zaak in, onder de vraag „Isolement” of „Kerkelijk Nederland”? Het tracht de juiste Christelijke houding aan te duiden: „een Christen zoekt het isolement niet, maar hij vreest het ook niet. Wanneer geen der kerkelijke gemeenschappen met ons prijs zou stellen op een zuiver Schriftuurlijke berijming, dan mogen onze kerken de trouw hebben om alleen te staan. Maar wanneer het mogelijk zou blijken een bevredigende psalmbelijming te verkrijgen, die ook door een ander deel van „Kerkelijk Nederland” zou kunnen worden aanvaard, dan zien deputaten dit als een winstpunt, belangrijk genoeg om

te overwegen”. Zij noemen deze winst: meer kerken zouden dichter bij het Woord blijven — zou de HEERE dat niet aangenaam zijn? Er zou sprake zijn van meer werkkrachten, meer efficiënte werkverdeling en betere economische basis van uitgave, dan in ons kleine groepje bestaan. Mogen we dat verwaarlozen? En dan onze kinderen — zouden zij op de nu eenmaal bestaande meerderheid van „gemengde scholen” kans krijgen een „vrijgemaakte” psalmbelijming te leren? Om al deze redenen meent het rapport, dat „onze kerken een verwerpelijke houding zouden aannemen met achter kerkelijk Nederland aan te lopen — maar een even verwerpelijke houding, indien zij geen rekening hielden met anderen”.

In een laatste artikel hopen wij te tonen, welke positieve mogelijkheden het rapport voor onze kerkzang ziet, opdat deze litanie kan eindigen in een Gloria.

De in het rapport genoemde „Bijlagen” zijn niet aan de kerken toegezonden, maar slechts aan de generale synode. Deze opmerking zij als antwoord op diverse vragen gegeven.

D. W. L. M.

De kerk in West Duitsland

I

De kerkelijke toestand in de West Duitse Bondsrepubliek is ver van rooskleurig. Men zou dat, wanneer men vacantiedagen in Duitsland doorbrengt, niet zo dadelijk zeggen. Immers overal zijn evangelische kerken en kerkjes, en dikwijls zijn het nieuwe gebouwen, in moderne stijl opgetrokken. Men zou denken: het kerkelijk leven floreert hier wel. Hoe komt men anders aan zulke moderne gebouwen? Zeker, dikwijls maar één dienst per zondag. Maar, nou ja, daarvoor ben je dan ook in Duitsland en niet in Nederland. Men kan wel eens een goede preek horen; vooral over de zogenaamde centrale waarheden zoals de rechtvaardigmaking door het geloof alleen of over de heiligmaking, die ons ook in Christus gegeven is. Het lijkt dan nog wel mee te vallen.

We willen hier een en ander meedelen over het kerkelijk leven in de Bondsrepubliek. Het is ons buurland. We leven er vlak naast, maar wat weten wij er weinig van af. We zijn het beste op de hoogte met de theorieën van het Hitler-Duitsland, met de eenheidsstaat van het nationaal-socialisme, met de Jodenvervolgning en de concentratiekampen van het Derde Rijk. Daarmee is onze kennis vaak aan het eind gekomen.

Eerst iets over de organisatie van het kerkelijk leven. Van de ongeveer 50 miljoen inwoners die de Bondsrepubliek telt, heet 50,1 procent „evangelisch” en ongeveer 46 procent rooms-katholiek. De rest van ongeveer 4 procent is ondergebracht bij de secten en de Joden. Uit deze globale verhoudingscijfers blijkt, dat ongeveer de ene helft van de bevolking evangelisch en de andere helft rooms is. Het is heel gewoon in Duitsland dat u „evangelisch” bent of dat u „katholisch” heet. Wanneer u, als buitenlander geen van beide zegt te zijn, dan weet men u niet goed onder te brengen. U moet, zo meent het volk in Duitsland, één van tweeën zijn. Dat u ook tot geen kerk kunt behoren, is iets wat men zich niet goed kan voorstellen. Tenzij men een jood is. Vele sectariërs zijn lid van de evangelische kerk, waar toe zij krachtens geboorte en afkomst behoorden, gebleven. De vrije kerken, die in ons land zo'n belangrijk deel van de bevolking uitmaken, kent men er schier niet. Vrije kerkjes zijn er wel. Er zijn oud-Lutherse kerkjes, die zich hebben gehouden buiten de Union, en die zich ook buiten de Wereldraad hebben gehouden. Deze hebben haar oude Lutherse confessies trouw bewaard. Er zijn de oud-Gereformeerde kerken van Bentheim en Oost-Friesland, die in het verband van de Gereformeerde Kerken van Nederland zijn opgenomen. Na de vrijmaking zijn zij bij de gebonden kerken. Haar afgevaardigden komen op de generale synodes hier te lande. Maar ze zijn zo klein, dat ze in het grote

volksleven niet meetellen en ook geen woord meespreken, dat gehoord wordt buiten eigen kring.

Zo'n 24 à 25 miljoen Duitsers is evangelisch. Dat betekent dat zij behoren tot de Evangelische Kerk van Duitsland. Dat wil nog al wat zeggen. Bovendien zitten enkele miljoenen in de Oost-Duitse Democratische Volksrepubliek. Duitsland moge door het ijzeren gordijn in twee republieken gescheiden zijn, in politieke zin, kerkelijk is het nog één. Dat wil zeggen de Evangelische Kerk strekt zich ongedeeld over beide delen van het oude groot-Duitsland uit. De cijfers die ik hier noemde, gelden uitsluitend voor dat deel van de Evangelische Kerk, dat in de West-Duitse Bondsrepubliek woont.

Aan de top van deze geweldige kerk staat de „Kirchenrat”, een woord dat ik in dit geval niet kan vertalen met „kerkeraad”. Want een kerkeraad, zoals wij in de gereformeerde kerken die kennen, namelijk als de vergadering van de opzieners (of de ambtsdragers — dat laat ik in het midden) van de plaatselijke kerk, is heel wat anders. Deze Raad van de Kerken is het hoogste besturende lichaam van de hele geweldige kerk van West- en van Oost Duitsland. Deze Raad telt 11 leden plus de praeses. De praeses is de bekende Dr Dibelius: Hier worden „politieke” kerkproblemen behandeld. Dr Dibelius mocht — zo hebben de dagbladen enige tijd geleden ons bericht — niet meer in Oost Duitsland komen. Dat is een ernstig ingrijpen in zijn positie. Immers hij is voorzitter ook van de Oost-Duitse kerk om zo te zeggen.

Deze Raad wordt gekozen door de Synode. Een omvangrijke vergadering van honderd leden, die worden gekozen door de verschillende „landkerken”. De republiek bestaat immers uit verschillende „landen”, met eigen „landkerken”. Zo onder meer de landkerken van Westfalen, van Rijnland, van Baden, van Hessen en van Württemberg. Dit zijn kerken, die nog met eigen geaarde organisatievormen bestaan, zoals ze historisch zijn gevormd. Duitsland is immers een rijk, dat samengevoegd is uit verschillende landen en koninkrijken. De Synode is een overkoepelende vergadering. Alle landkerken zijn daar naar evenredigheid in vertegenwoordigd.

Men kan zich voorstellen dat er wel een en ander te doen is voor een vergadering, die zoveel kerken uit verschillende delen van Duitsland moet vertegenwoordigen en de zaken van deze kerken moet behartigen. Hoofdzakelijk zijn deze zaken van organisatorische aard.

Nog een ding moet ik hier bij noemen. Dat is de Union. Ik noemde dit woord boven een keer. Wat wil dat zeggen? Deze Evangelische Kerk van Duitsland is samengesteld uit een „unie” (Union) van Lutherse en Gereformeer-

de Kerken. Men had in het land van Luther in de eerste plaats Lutherse kerken. Maar daarnaast waren er ook Gereformeerde kerken van de dagen der Reformatie af.

Welnu, in het begin van de vorige eeuw, in het jaar 1817, bij het vierde eeuwfeest van de Reformatie is het in Duitsland zover gekomen, dat de Lutherse en de Gereformeerde Kerken, met behoud van eigen confessies, eigen liturgie en inrichting van kerkgebouwen, organisatorisch in één verband gingen. Deze richting werd vooral door de mensen van de Aufklärung en door een figuur als Schleiermacher en zijn school voorgestaan. Deze promotoren geloofden niet wat in de confessies van de zestiende eeuw stond. De woorden wilden zij nog wel bewaren. Men vond die confessies historisch zeer waardevolle documenten, maar men was het christe-

lijk geloof zoals dat daarin beleden werd, voorbijgestreefd, naar men meende.

Zoals in onze tijd de tegenvoetters van Schleiermacher, namelijk Karl Barth en de zijnen, datzelfde menen. Schleiermacher was een „subjectivist”, die het wezen van het christelijk geloof zocht in het absolute afhankelijkheidsgevoel van de mens en K. Barth is een anti-subjectivist, die bij het geloven het zwaartepunt leggen wil op de „openbaring”. Beide richtingen hebben huns ondanks dit gemeen, dat zij menen, dat het oude geloof der reformatorische belijdenissen niet meer kan worden beleden in onze moderne tijden. Toen Plancke en Schleiermacher, nu Barth en Bultmann. De namen, de geleerden, de stelsels wisselen, maar de tendenz is dezelfde gebleven.

A.

J. MEESTER.

Fundamentele vragen

VI

VORM EN MATERIE

Het technische aspect van de werkelijkheid heeft reeds bij Aristoteles een dominerende plaats gekregen tengevolge van het religieuze griekse grondmotief. Dit grondmotief brengt de strijd tot uitdrukking van de olympische cultuurgoden met de natuurgoden; de goden van de schone vorm verdringen de bos-, water- en luchtgoden, de goden van het noodlot, van vruchtbaarheid, van leven en dood.

In het griekse cultuurmotief ontvangt het vormingsaspect van de werkelijkheid alle nadruk. Het vormgeven aan een bepaald materiaal is het typisch technische. Daarnaast kan men vormgeven aan een organisatie, aan een staat, aan de samenleving. Dit zou men de historische vormgeving kunnen noemen. Het technische — de vormgeving van dingen en het historische — de vorming van structuren zou men als twee zijden kunnen opvatten van het éne vormingsaspect.

Men zal begrijpen dat er een volgorde bestaat tussen de aspecten van de werkelijkheid. Het getalsaspect heeft een lagere rang dan het natuurkundig-chemische aspect, terwijl dit aspect weer een lagere rang heeft dan het aspect van het leven. Het gevoelsaspect staat hoger dan het levensaspect zoals een dier hoger staat dan een plant. Het eerste of laagste aspect is dat van het getal, het laatste of hoogste aspect is dat van het geloof.

Zoals een mens bij zichzelf het getalsmatige (tien vingers, twee ogen, een mond) en het ruimtelijke kan ontdekken, en tevens het ding-zijn in het voldoen aan de wet van de zwaartekracht, het plant-zijn in het aspect van het biotische leven met zijn celdeling en het dier-zijn in het aspect van het zintuiglijke gevoel, zo komen in de hogere aspecten van de werkelijkheid de lagere aspecten eveneens terug. Een reformator van de kerk wordt in zijn werk bepaald door het geloofsaspect, maar zijn werk vertoont eveneens het aspect van de historische vormgeving. Hij geeft een vorm aan een nieuw kerkinstituut of reformeert de oude vorm. Zo wordt het werk van de kunstenaar door het esthetische getypeerd, maar zijn esthetische conceptie vereist een concrete vormgeving van materiaal. Zo vraagt de liefde om de vorming van een los of vast verband: vriendschap, verkering, verloving, huwelijk. Zo vraagt de beleving van het sociale en economische, om de vorming van de maatschappelijke verbanden en contracten.

Het vormingsaspect is dus een aspect van de gehele werkelijkheid. De technische vorming van de natuurkundig-chemische dingen vertegenwoordigt een onderdeel van het gehele vormingsaspect. Deze technische vorming echter heeft bij Aristoteles een fundamentele betekenis gekregen: al het zijnde bestaat uit vorm en materie. Dit inzicht is door Thomas van Aquino overgenomen en is vandaag nog gangbaar in de scholastiek, zowel de rooms-katholieke als ook de protestantse scholastiek.

Al het zijnde bestaat volgens Aristoteles uit vorm en materie, behalve het grensbegrip: god, want de god van Aristoteles is zuivere vorm. Als zodanig is hij de eerste beweging die aan de materie zijn eerste vorm verleent.

de. Deze schepping door de vormgod geschiedde niet uit niets; deze schepping is slechts een groot technisch vormingsproces.

Wie de visie van Aristoteles overneemt dat al het bestaande uit vorm en materie bestaat, komt in de moeite met het geloof aan God, de Schepper van hemel en aarde. Dan gaan we bijvoorbeeld aan een plant of dier vorm en materie onderscheiden. Er zijn inderdaad planten die de mens met het snoeimes heeft gevormd, en dieren die hij heeft geschoren en soms misvormd. Maar het gegroeid zijn kan men niet gevormd zijn noemen. De plant en het dier zijn gegroeid en niet gevormd; menselijke vormingsactie komt daarbij niet van pas. Ook kan men de ruimtelijke gestalte geen vorm noemen, want deze gestalte is niet door menselijke vormgeving maar door natuurlijke groei ontstaan. Indien we aan elke ruimtelijke gestalte het begrip vorm toeken-

WENKEND PERSPECTIEF

II

In het voorgaande was steeds weer sprake van rechtvaardigheid. Welke is nu die rechtvaardigheid waarvan het rapport steeds weer spreekt. Rechtvaardige beloning acht men aanwezig, wanneer men presteert naar beste bekwaamheid en loon ontvangt naar behoefte.

Nu zijn er verschillende factoren, die de inkomensverdeling over de verschillende groepen beheersen (zie blz. 21—25), maar als gemeenschappelijk element kan worden vastgesteld, dat de daaruit voortvloeiende inkomensverschillen inderdaad alleen dan als rechtvaardig kunnen worden aangemerkt, wanneer er een evenredig verschil in offers ter verwerving van dit inkomen tegenover staat.¹⁵⁾

Moge het voorgaande dan de hoofdlijn van het rapport zijn, dan moet het ons van het hart, dat het vaak moeite gekost heeft om onder de bekoring van het meeslepende betoog van dit rapport uit te komen.¹⁶⁾

In de eerste plaats dan dit, dat dit rapport een exponent is van het moderne streven om de parlementaire democratie op revolutionaire wijze te doorbreken. Het is immers zo, dat wij in Nederland via de volksvertegenwoordiging invloed uitoefenen op het regeringsbeleid. Daarnaast staande groepen en i.c. de vakbonden kunnen dit op legale wijze niet. De praktijk is op 't ogenblik, dat de regeringspolitiek steeds meer zich laat leiden door deze buiten het parlement staande groeperingen.

In de tweede plaats komt in dit rapport om de hoek de oude socialistische dwaling van de alles beheersende productiviteit van de factor arbeid. Rodbertus, een socialist van de vorige eeuw heeft met name een theorie verkondigd, die zeer duidelijk doet herinne-

¹⁵⁾ t.a.p. blz. 25.

¹⁶⁾ Er is een gepopulariseerde uitgave van *Wenkend Perspectief* in omloop. „Ieder het Zijne” W. Polak, uitgave N.V.V.

Hoofdlijnen van de studie over de inkomens- en vermogensverdeling „Wenkend Perspectief”.

nen geven we aan het vormingsbegrip een zodanige uitbreiding dat we de schepping ook wel moeten gaan zien als een vormingsarbeid. Maar dan is het logisch om God niet langer te belijden als de Schepper van hemel en aarde uit niets. Dan is Hij de grote vormgever geworden van een gegeven bestaande materie, dan is Hij een technicus optima forma, de eerste Beweging van Aristoteles, dan behoort Hij thuis onder de cultuur- en vormgoden die de Olympos bewonen.

Intussen heeft Aristoteles het begrippenpaar vorm en materie op een interessante manier uitgewerkt. De technische vorming betreft de technische dingen, die men zoveel mogelijk een vaste vorm wil geven. Het vormingsbegrip toegepast op een plant, dier of mens verlangt een uitbreiding van het begrip vorm. Hier kan men niet spreken van een vaste vorm, hier moet groei en verandering mogelijk zijn. Deze groei en verandering verleent Aristoteles nu aan het begrip vorm door het onderscheid te maken tussen potentie en act. Deze twee begrippen kan men dus het beste duidelijk maken met behulp van het groeiproces. Potentie betekent de in kiem aanwezige mogelijkheid en act de thans gerealiseerde werkelijkheid die nieuwe potenties in zich sluit. Een zaad is in act een kiemkorrel die de potentie heeft van een plant of boom. Mijn dochttertje is in act een kind en in potentie een volwassen vrouw.

Nu verhoudt bij Aristoteles zich de materie tot de vorm als de potentie tot de act. Als de potentie van het zaad is gegroeid tot de act van de boom is dit te vergelijken met de materie van de kiemstof die gevormd is tot de eikeboom. Hiermede is de groei ondergebracht onder het aspect van de vorm. Met behulp van de onderscheiding tussen act en potentie wordt het biotische levensaspect van de werkelijkheid ondergeschikt gemaakt aan het dominerende vormingsaspect van de werkelijkheid.

J. STELLINGWERFF.

ren aan het streven van het rapport om het werknemers-aandeel in het nationaal inkomen te doen toenemen.¹⁷⁾

Het geheel wijst op een laboristische instelling (labor = arbeid) namelijk de tendentie naar een economische organisatie, waarin het belang van de georganiseerde factor arbeid de boventoon voert. Deze laboristische instelling streeft ernaar de overheid en andere haar gunstig gezinde groepen te bewegen de economische organisatie te leiden in het directe arbeidersbelang. Het laborisme is typisch socialistisch door ervan uit te gaan, dat arbeid de enig werkende productiefactor is. In methode is er wel enig verschil met het socialisme te constateren. Terwijl het socialisme via de parlementaire weg haar doeleinde tracht te verwezenlijken strijdt het laborisme dus een onparlementaire strijd, welke daarin bestaat alleen voor de belangen van de arbeiders te strijden. De belangen van anderen tellen slechts mede in zoverre het belang van de arbeiders niet wordt geschaad.

Hier komt ook om de hoek, en dat is de andere zijde van het socialisme c.q. laborisme, de aversie tegen de vrije verkeershuishouding. Wij komen hier aan een moeilijk punt, omdat wij in een pleidooi voor de vrije verkeershuishouding zo vaak het odium op ons laden van een liberale zienswijze. Hiervoor wezen wij er reeds op, dat wij dit probleem van de organisatie van de maatschappij, of wel de economische orde op geheel eigen wijze dienen te benaderen.

Wij dienen te begrijpen, dat het socialisme in de vorige eeuw een zeer begrijpelijke reactie was op de stoot, die door het kapitalisme, met haar ondernemingswijze georganiseerde productie voor een alomvattende markt, toegebracht was aan de sociaal georganiseerde maatschappij van voor die tijd. In die tijd van de zgn. gesloten huishouding viel de consumptie in grote lijnen samen met de productie huishouding. In die maatschappij geschiedde de verdeling van de te verrichten

¹⁷⁾ Drs. H. W. de Jong in „Ambt en Plicht” van augustus 1956.

arbeid over de leden van de gesloten gemeenschap naar de mate van ieders bekwaamheden en de verdeling van het verkregen product geschiedde naar ieders behoeften. Het kapitalisme bracht aan deze sociale gebondenheid de genadestoot toe en de elementen van de samenleving o.a. arbeid werden door het kapitalisme tot koopwaar gedegradeerd. Door de sociale wetgeving van de overheid en de georganiseerde macht van de arbeiders in de vorige eeuw werd de schade door het kapitalisme enigszins getemperd, maar de belangrijkste conclusie, die hieruit voor ons valt te trekken is, dat de poging tot invoering van een allesomvattend zelfregulerend marktmechanisme was mislukt en het verhaal van de totale liberale verkeershuishouding naar het rijk der fabelen kan verwezen worden.

Nu moet er echter voor gewaakt worden om de reactie tegen het kapitalisme zodanig te laten zijn, dat men tot overdrijving komt, want het socialisme in haar beroep op en idealisering van een gouden eeuw van de gesloten huishouding ergens in het verleden wordt daarmee tot een collectivistisch experiment. Want de gesloten huishouding is een theoretische conceptie, zoals ook de volkomen concurrentie van de vrije verkeershuishouding dit bleek te zijn. De collectivists die een terugkeer naar de gesloten huishouding bepleit, en we horen deze woorden in Wenkend Perspectief, wanneer het een ieder wil laten werken naar bekwaamheid en toebeden naar behoefte, de collectivists dus, die de terugkeer naar een zulk een maatschappij voorstaat wil dus een breuk aanbrengen in de moderne historische ontwikkeling. Afgezien nog van Groen's „daar is geschreven”, komt hij daarmee in conflict met „daar is geschied” en daarmee wordt zijn streven revolutionair, net zoals dit het geval was met de individualist, die het historisch gegeven sociale kader verbrak. De individualist idealiseerde de markt, de collectivists doet dit door de gesloten ruilverkeersloze maatschappij tot een idylle van onderlinge toewijding en zelfopoffering te maken; een maatschappij onder volmaakte leiding van onberispelijke mensen. Maar het is niet aan te nemen, dat in deze laatste maatschappij geen zelfzucht en willekeur zou zijn. De zonde in de mens wordt volledig genegeerd en daarmee kan dit collectivisme als humanistisch worden afgevoerd.

Veelmeer zal ons streven erop gericht moeten zijn te komen tot een welvaartspolitiek in schriftuurlijke zin en daarmee wordt dan bedoeld een overheidspolitiek, die de menselijke persoonlijkheid in al zijn aspecten of functies de gelegenheid biedt om tot ontplooiing te komen. Daarmee is welvaart niet langer meer een begrip, dat alleen meetbaar is en betrekking heeft op rijkdom en materiële welvaart zonder meer.

Nu is er in de discussie rond de staatstaak een zware spraakverwarring. Wij dienen een onderscheid te maken tussen aard van de staat en de taak van de overheid. Voor de innerlijke aard, de interne structuur van de staat is het beginsel van de soevereiniteit in eigen kring van belang omdat dit beginsel vaststelt, dat iedere levenskring een eigen innerlijke rechtsfeer bezit, en daarmee wordt bedoeld een rechtsfeer waarbinnen de oorspronkelijke rechtsmacht uitsluitend aan de eigen organen toekomt.

De staat heeft zodoende geen onbepaalde macht op het gebied der rechtsbestelling, want het innerlijk structuurbeginsel van de staat, en wij beroepen ons hier op de Wijsbegeerte der Wetsidee, ligt in het monopolie van de zwaarmacht in de publiekrechtelijke gemeenschap van overheid en onderdanen. Prof. Mekkes drukte het zo uit, dat de staat naar Calvinistische opvatting een rechtsstaat moet zijn en de overheid heeft hierin te vervullen de functie van bedeelster van de publieke gerechtigheid, d.w.z. zij heeft de opdracht, het mandaat, het recht te bestellen in de maatschappij temidden van zondige tot rechtskrenking geneigde onderdanen. Met deze opvatting menen wij inderdaad ons principiële hoofd boven water te houden.¹⁸⁾ Hierop zal nog veel gestudeerd moeten worden en wij zullen moeten waken voor „een klakkeloos toepassen van grote brokken on-

verteerde wijsbegeerte der Wetsidee”.¹⁹⁾ De bijdrage van de wijsbegeerte der Wetsidee in het debat over de overheidstaak zal slechts verstaan kunnen worden vanuit hetgeen zij religieus bedoelt.²⁰⁾ Wanneer wij dit religieuze probleem willen benaderen dan zullen wij in ieder geval de geloofskracht moeten hervinden, welke bijv. te proeven valt uit de oratie ter inwijding van de Vrije Universiteit over de thans veel verguisde „Sovereiniteit in eigen kring”, welke door Dr. A. Kuyper op 20 oktober 1880 gehouden werd in de Nieuwe kerk in Amsterdam. Laten wij hier toe de bede volgen welke Kuyper aan het slot uitsprak:

„Om U te danken, O, Onze Vader die in de hemelen zijt, Springader van alle waarheid, Fontein aller waarachtige kennis en aller wijsheid bron! Van U afzwerfend vindt Uw schepsel niet dan donkerheid, niet dan matheid, niet dan gebondenheid der ziele. Maar nabij U; ons badend in Uw leven; dan ontstroomt ons het licht; doortintelt kracht ons de aderen; en ontplooit zich in zalige verrukking de vrijheid des geloofs. Aanbidelijke, eeuwige Majesteit, zie dan in gunste ook op deze Stichting neder. Zij uit U haar goud, haar kracht, al haar wijsheid. Zwerze nooit bij een minder, nooit bij een ander, dan Uw heilig Woord. En Gij, die onze nieren proeft, o rechter ook van onze natie en Oordeelaar ook van de scholen der wetenschap, breek zelf de muren van deze Stichting af delg ze uit voor Uw aangezicht, indien ze ooit iets anders bedoelen, ooit iets anders willen zou, dan te roemen in die soevereine, die vrijmachtige genade, die er is in het kruis van de Zoon Uwer tederste liefde!

Heere, Heere God! laat in Uw naam alleen, in Uw naam al onze hulpe staan! Amen.²¹⁾

Terugkomende op de taak van de overheid geloven wij met de hier voorgestelde opvatting, waarbij de zwaarmacht de grondleggende voorwaarde vormt voor de mogelijkheid van de vervulling van deze taak, be waard te worden voor hetgeen Prof. von Mises onlangs in een lezing voor Burgerrecht in Amsterdam debiteerde.²²⁾ In zijn betoog „Der Interventionismus und seine Folgen” stelde hij namelijk, dat Churchill in het begin van de Tweede Wereldoorlog het socialisme

¹⁹⁾ t.a.p. blz. 33.

²⁰⁾ t.a.p. blz. 53.

²¹⁾ Opgenomen in „Architectonische Critiek” W. F. de Gaay Fortman, Fragmenten uit de sociaal-politieke geschriften van Dr. A. Kuyper. Uitgave Wever, Franeker, 1957.

²²⁾ Deze lezing werd opgenomen in Burgerrecht van 21 en 28 september 1957.

had bevorderd toen hij bepaalde regeringsmaatregelen afkondigde. Dit is onjuist, want het is toch immers duidelijk, dat de specifieke taak van de overheid nauw samenhangt met de historische situatie en dat de overheid in haar kwaliteit van bedeelster van het publieke recht in een bepaalde noodtoestand en in dit geval van oorlog, wel degelijk maatregelen moest nemen, omdat in het andere geval immers, om het eens populair uit te drukken, de man met de zwaarste portemonnaie met alle pakjes boter zou gaan strijken.

De politiek naar Calvinistische opvatting schijnt door deze opvatting bij oppervlakkige beschouwing een vaste lijn te ontberen. Immers zal dan weer eens een anti-collectivistische klank (denk aan Colijn) en dan weer eens een anti-liberale klank (Talma) gehoord worden. Wij menen, dat deze schijn de prijs is voor het afwijzen van de in wezen rationalistische oplossingen van het liberalisme (zonder meer alles laten reguleren door het prijsmechanisme) en het socialisme (zonder meer alles laten reguleren door de staat).

In beide vormen van maatschappelijke ordening wordt de persoonlijke verantwoording aan de enkeling ontnomen. En wanneer dit geschiedt schrijdt het proces der massificering in snel tempo voort en dan loopt het af met de menselijke waardigheid.

Hier ligt n.o.m. wel het hoofdbezwaar tegen „Wenkend Perspectief”. Voor de persoonlijke verantwoording van de enkeling wordt niet voldoende ruimte overgelaten. Het rapport wil uiteindelijk een zodanige straffe regulering van het economische leven, dat van de vrijheidssfeer van de enkeling zowel in zijn arbeids- als in zijn verbruiksleven weinig meer overblijft. Wij menen dat het hier gaat om een van de hoogste goederen, die aan de mens als opdracht is toebetrouwd.

De mens is beelddrager Gods en mitsdien is hij in zijn gehele structuur geroepen tot positivering, tot ontplooiing brengen van alle functies, die hij gekregen heeft; maar dan een positivering in diepe gebondenheid aan het Woord dat hem slechts licht kan verschaffen over het onderscheid en de onderlinge samenhang van alle aspecten van zijn bestaan.

Deze taak, dit mandaat, deze cultuurtaak is vaak gehuld in een schemerachtig licht. Evenwel de adeldom, die wij bezitten in het zijn van beelddrager Gods, verplicht ons tot een protest, wanneer wij en daarmee de maatschappij beknot worden in de uitoefening van deze cultuurzaak.

Rotterdam, dec. '57.

J. PLANDSOEN.

Elke wijze vrouw bouwt haar huis (Spr. 14 : 1)

Een wijze vrouw betoont daarin haar wijsheid, dat ze niet wijzer wil zijn dan de Heere; die zij als de opperste wijsheid eert; die daarom, als ze van Hem geroepen wordt haar huis te verzorgen, aan Hem vraagt, wat ze zal hebben te doen; welke in haar gezin haar speciale, haar huisvrouwelijke plaats en taak zal zijn, met de begeerte en de bereidwilligheid die plaats in te nemen en die taak in getrouwheid te vervullen; met terzijdestelling van al, wat haar van die plaats zou willen weglukken of haar zou doen grijpen naar andere taken.

Een wijze vrouw wil zijn „dienstmaagd des Heeren”; zij wil Hem gehoorzaam zijn, als een slavin aan haar meesteres. Zij erkent Hem als de bouwmeester en kunstenaar van dat schone gebouw, dat we „gezin” noemen; waarvan Hij het bestek maakte en het fundament legt. Daarom legt ze alle eigenwijsheid af; legt ze haar eigen lust en begeerte aan banden, is zeer tevreden en dankbaar en gelukkig, als ze mag meebouwen aan dat huis, onder leiding en opzicht van de grote Bouwheer. Want zo mag ze er zeker van zijn, dat het huis klaar komt, naar het door God gemaakt bestek; even zeker als ze ervan is, dat elke afwijking van wat de Heere in dezen verordent, de bouw zal doen mislukken.

Een vorige keer wezen we er reeds op, hoe het 't bestel des Heren is, dat de vrouw zal zijn als een hulpe tegenover haar man. Dat is eenvoudig en duidelijk. De man is het hoofd. Hij heeft van de Heere een hoge positie

gekregen; een koninklijke taak; en draagt also een zware verantwoordelijkheid. En de opdracht, aan de vrouw verstrekt, is deze, dat zij in dit alles de man tot een hulpe zal zijn. Ik weet wel, dat vindt menige vrouw te min. Zij streeft naar hogere dingen. Ze wil minstens de gelijke van de man zijn; minstens! Liever nog over de man heersen. En zo zien we het gebeuren, dat de vrouw zoveel bezigheden zoekt, buiten haar gezinswerk (als daar zijn: vergaderingen bezoeken; spreekbeurten vervullen; bestuursfuncties waarnemen; enz. enz.), dat de man verplicht wordt, beter gezegd: genoodzaakt wordt huishoudelijk werk te doen, en dat zo de vrouw, in stee van een hulpe te zijn voor haar man, hem bemoeilijkt bij de uitvoering van zijn taak.

„Taak, ere-positie voor de vrouw, dat zou zijn hulpe te zijn tegenover haar man? — geen sprake van”, zegt menige vrouw vandaag. „Dat was onder het Oude Testament zo; dat was goed in vorige eeuwen. Maar wij, vrouwen van de 20e eeuw, ook wij Christenvrouwen, mikken hoger”.

Ik ga hier niet verder tegen in. Wie meent, het recht te hebben, een Scheppingsordinantie van de Heere opzij te mogen zetten — zij ga haar gang, maar kan er verzekerd van zijn, dat zij dit niet ongestraft kan doen, zoals de ervaring het ons ook klaarlijk bewijst in de talloze verwaarloosde, verwoeste gezinnen, in alle kringen der maatschappij, zelfs in Gereformeerde! Men zij gewaarschuwd!

¹⁸⁾ Anti-Revolutionair Beleid, Gedachtenwisseling tussen Prof. Dr. J. P. A. Mekkes en Prof. Mr. A. M. Donner, blz. 34.

Laten wij thans liever de vraag onder ogen zien, door welk gebod des Heeren zulk een wijze vrouw, als hier in de Spreuken is bedoeld, gedreven wordt, als ze dit haar „bouwen” verricht. Dat is nog iets anders dan de vraag, van welke middelen zij zich hierbij bedient; hoewel ook hierover dient te worden gehandeld.

We hadden ook kunnen vragen, uit welk beginsel zij leeft in haar „bouwen”. Toch meen ik, dat het eenvoudiger, duidelijker, directer is te spreken van een gebod des Heeren.

En dan is het antwoord gemakkelijk. Ze zal zich moeten laten leiden door het gebod des Heeren: „Gij zult liefhebben!” In dit ene gebod wordt, naar 's Heeren eigen woord, de gehele wet volbracht. Duidelijk komt dit ook uit, als de Apostel Paulus in 1 Cor. 13 de hymne der liefde zingt: haar waarde gaat alle schatten en gaven en krachten te boven.

Al zou de vrouw in geleerdheid en ontwikkeling zelfs haar man overtreffen; al zou ze met haar stem een gehele gehoorzaal vullen en het auditorium in verrukking kunnen brengen; al zou ze over kapitalen kunnen beschikken, die haar in staat stelden haar huis als een paleis in te richten, en dagelijks haar gezin en gasten op weelderige maaltijden te onthalen — maar ze had de liefde niet, zij zou niet in staat zijn haar huis te bouwen.

Al zou de vrouw veel boeken van opvoedkundigen hebben bestudeerd, en meerdere cursussen en conferenties hebben gevolgd, waar geleerden en mannen uit de praktijk voorlezingen hadden gehouden over het „kind”; al zou ze geen kosten hebben ontzien, om voor haar kinderen het duurste en soliedste en kunstigste speelgoed aan te schaffen; al zou ze aan het onderwijs en de opvoeding en vorming van het kind alles ten koste leggen — maar ze had de liefde niet, zij zou niet in staat zijn haar huis te bouwen.

Al zou de vrouw met argusogen waken over de welstand van haar man en kinderen, en bij de geringste afwijking de knapste dokter laten komen, en stipt al zijn voorschriften volgen; al zou ze bij elk onvoldoende op de rapporten harer kinderen, zich direct in verbinding stellen met de betrokken onderwijzer of leraar, en met dure bijlessen de onvoldoenden trachten weg te werken; maar het ontbrak haar bij dit alles aan de liefde, zij zou niet in staat blijken haar huis te bouwen.

Maar ook omgekeerd!

Al zou de vrouw ongeleerd en ongeletterd zijn, en behoren tot de kinderen in verstand; al zou het zingen in alle eenvoud van de psalmen, het neuriën van een lied uit haar kinder- en meisjesjaren haar enige prestatie zijn op het gebied van de zangkunst; al zou ze slechts in staat zijn eenvoudige maaltijden aan te richten aan een primitieve dis; al zou haar huis in veler ogen niet kunnen voldoen aan de minimum-eisen, die ook maar aan een eenvoudige woning mogen worden gesteld — maar bij dit alles zou de liefde haar hart vervullen en haar drijfveer zijn, hoe zou zij in staat blijken te zijn, haar huis te bouwen.

Al zou de vrouw van opvoeding niet anders weten, dan dat de Schrift zegt: „Voedt uwe kinderen op in de vreze en vermaning des Heeren!”; al zou ze haar kinderen geen ander speelgoed kunnen geven, dan wat afval uit de huishouding, als lege garenklosjes en luciferdoosjes, of wat ze zelf buiten opscharrelen; stokjes en latjes en steentjes; met hoogstens een door moeder zelf gemaakte pop van lappen, of een eenvoudige bal, en een stukgebladerd prentboek en wat kleurige reclames; al bestond de hele vorming die ze haar jongens en meisjes kon geven in nauwelijks iets anders, dan dat ze hen onder haar huiswerk door mee in haar werk betreft, ze eens wat voorzingt, hun eens wat vertelt uit de Bijbel, van dieren en planten, alles zo heel gewoon; ze leert te bidden voor en na de maaltijden, bij het naar bed gaan en opstaan, ze meeneemt naar de kerk; ze zendt naar een christelijke school, al moeten ze daarvoor een heel eind lopen, soms bij slecht weer — en dat alles, omdat de liefde van Christus haar drijft, zulk een wijze vrouw bouwt haar huis.

KRITISCHE KRABBELS

„VROOM PIETJE”

Matth. 5 : 3: Zalig de armen van geest.

Vroom Pietje was niet onnozel, simpel Pietje. Lang niet. Geen diakenhuismannetje, ook niet slim Pietje, alleen maar „vroom Pietje”. Dat hij zo genoemd werd heeft hij, daar sta ik voor in, zelf nooit geweten en het kwam niet in hem op, zó van zichzelf te denken. Dat klópt trouwens ook. Dacht u soms, dat Calvijn op de deur van zijn woning in de Rue de Chanoines te Genève, een bordje had: J. Calvijn, Reformator?

Hij beweerde niet dat hij het was, wilde het niet zijn, maar wás het en anderen, die zijn gehoorzame levenswandel en dicht-bijde-Schriften-leven op zijn belangrijke post opmerkten, zeiden: De Here heeft mede door zijn handen, wederkeer, Reformatie gegeven. Zo verging het onze broeder ook.

Men nam voor hem de hoed af, of tikte aan de pet: Mijnheer...; Maar hij wás en bleef „Vroom Pietje”. Niet alleen een brief van Christus, maar een bijzonder duidelijk leesbare brief. Er was om het nu zo maar eens te zeggen: geen woord frans (onduidelijk) bij. „Vroom” is bijna altijd een scheldwoord. Als men het heeft over „de vromen”, wordt daar zeker niet mee bedoeld „de dapperen”, wat het woord vroom toch eigenlijk betekent.

Maar hem was de érenaam „vroom” d.i. echt gegeven. De wereld maakt onderscheid, tussen echten en niet-echten. Dat is voor ons niet zo best, als wij van de ware kerk niet allemaal echt zijn.

De belijdenis noemt dat in de kerk maar niet van de kerk zijn.

Hoe merkte de wereld dat toch zo, dat echte? Liep hij altijd met een stapeltje tractaten rond? Bezorgde hij ze trouw, huis aan huis, bus na bus? Nu eerlijk gezegd (of hij het bij het goede eind had of niet, laat ik in het midden) was hij daar geen groot voorstander van. Het evangelie in de bus stopen, er uit gevist met de koopjes van Albert Heijn, de Gruyter, Centra, Het Sperwer-verbond, nee, dat leek hem nu direct de juiste methode niet.

Het is geen koopje, placht hij dan te zeggen, maar Christus heeft er de dure prijs van Zijn bloed voor betaald.

Wáár ontdekte men, dat hij vroom, echt was? In zijn winkel. Het gebeurde op de fabriek, dat een van de vreemde arbeiders (werknemers) zich beklagde over zijn werkbroek: duur en slecht. Hij had hem maar een paar keer gedragen en toen was het „achterste” er al door. Waar hij zich dan toch zo bij de neus had laten nemen. Bij vroom (honend) Pietje! O, nee riepen toen de anderen, hou nou maar op te liegen, dat doet ie niet. Nou moe je niet denke, dat we alles van je slikke. Je wijf heeft je natuurlijk wat wijs gemaakt. Uit was het.

Het was anders een eigenaardig zakenman. Joden-reizigers hadden drie streepjes bij hem voor. Die kón hij niet voorbij sturen. Ze zijn van Gods oude volk, daar moet je toch altijd om denken! En hij verkondigde hun het evangelie, waarschuwde op zijn eigen, éniee wijze. Ze veinsden belangstelling, daar ontbrak het nooit aan, maar en passant duwden ze hem nog al eens een strop in de maag. Ze drukten hem steevast hartelijk de hand, als prettige zakenrelatie. Tja, dat wil ik wel geloven.

Waarin ontdekte men dat hij vroom (echt) was? Omdat hij het dorp liefhad. Hij bekommerde zich om zijn dorpsgenoten. Allereerst om de huisgenoten des geloofs. Als hij tijd had (en wat had deze man, die het toch zo druk had, veel tijd) zwierf hij de gemeente door. Al maar vertroostend, bemoedigend en vermanend. Maar vermanend op zijn Pietje's. Zoals alleen hij het kon. En niemand moest

proberen dat zo na te doen. Hij en zijn vermaning zouden hopeloos mislukken. „Goeie morgen, daar was ik weer eens”. Ah, mijnheer...; nooit, broeder.

Waar zat dat toch in, hij was immers helemaal niet speciaal, wat men een heer noemt. Ja, zoek dat maar eens uit. „Neem toch een stoel, wat hadden we anders Zondag weer een paar mooie preken”. „Dát is zeker, maar eh... het is hier vies, het stinkt hier, daar houdt de Here niet van, moet je altijd maar denke. Nee, nee ik moet weer verder, ik zou maar rustig aan het werk gaan, dat doet je man ook, als het altijd zo ongezellig is thuis, jaag je ze de straat op”.

En weg was Pietje. Ik zei: hij had het dorp lief. Ja, hij deed voorbede voor zijn dorpsgenoten. Hij kende ze stuk voor stuk. „Ik weet er nog van dat de Grote Kerk, zondag aan zondag vol liep. De moderne dominé's hebben em leeggepreekt”. Bij ziekte en operatie, maar hij kwam. „Heb je de roepstem verstaan, zul je de waarschuwing niet in de wind slaan? We hebben met een rechtvaardig God te doen, en zonder Borg zal het niet gaan. Ik zal voor je bidde”.

In het ziekenhuisje mocht hij tenslotte niet meer komen. Het was voor de rust van de zieken niet goed. Als hij weg was hadden ze verhoogde koorts. Welneen, maar dan liet hij een stel verontruste gewetens achter. „Ik heb je vader goed gekend, die heeft het je wel anders voorgehouden”.

De oorlogsjaren heeft hij doorgebracht zonder klagen of murmureren. Zeer verdroot hem de avondklok en hinderde hem de straatverduistering. Maar avondklok of geen avondklok, hij ging er met zijn knijpkat op uit. Nooit is hem iets overkomen. Wonderlijke gesprekken werden er anders gevoerd, in het avondlijk duister.

„Halt, sonst wird geschossen”. Ja, kalm maar, wat doen jullie hier, een mens zou zijn benen breken zo donker is het. En onze broeder wandelde, al knijpend met zijn noch met blauw, noch met groen papier afgeschermd lichtje rustig verder en is ook nooit gearresteerd. De engelen hebben hem, de slechtziende, wandelend te midden van vlotschietende vijanden bewaard op al zijn wegen.

Tenslotte legde hij zich „vroom” d.w.z. als eigendom van Zijn getrouwe Zaligmaker neer om te sterven. In letterlijke zin. Hij beklom zijn legerstede en legde zich neer, in afwachting. Maar hij knapte weer wat op en klom er toen weer af, want: het ging over. Maar enige tijd later, ging het niet over, toen ging hij over.

Hij stelde er zich veel van voor, naar het Woord der Schrift, door de mond van Paulus bij de Here te zijn, waar het goed is.

Alzo hebben wij, zijn broeders, samen met het gehele dorp, „Vroom Pietje” begraven, die arme van geest, nadat hij een rijk Geestelijk leven geleefd had.

Een verlies A voor de familie.

B voor de Kerk Gods.

C voor het dorp.

FRATER.

VAN HIER EN GINDS

Wijziging van art. 46 der Ned. Geloofsbelijdenis

De Kaapse Synode besloot artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis te wijzigen in overeenstemming met het voorstel van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Bedoeld voorstel werd gedaan op de Oecumenische Synode in 1949 en was een concept-voorstel ter nadere overweging; een definitieve uitspraak werd toen niet gedaan.

Volgens dit voorstel zou de derde alinea van artikel 36 luiden:

„En aldus geroepen bij te dragen tot de opbouw van een Gode welgevallige samen-

Bent U dankbaar en blij, dat „OPBOUW”
iedere week bij U thuis komt?

Vertelt dat dan óók aan hen, die nog geen abonnement namen
en toch de inhoud zullen waarderen.

HUISMANS.

leving der mensen, heeft de overheid in onderwerping aan de Wet Gods, zich verre houdend van alle volstrekte machtsoefening, op het aan haar zorg toevertrouwde terrein, en met de haar toekomstige middelen, iedere belemmering voor de prediking van het Evangelie en voor geheel de heilige dienst van God weg te nemen, opdat het Woord des Heren zijn loop hebbe, het koninkrijk van Jezus Christus voortgang vinde, en alle anti-christelijke macht worde tegengestaan".

Daar het hier slechts een conceptvoorstel betrof, waarover ook andere kerken zich mee-bezinnen zouden, is de instemming in Zuid-Afrika en in de Ned. Geref. Kerken met deze wijziging niet algemeen.

Gereformeerde Oecumenische Synode

In het jaar 1958 zal de Gereformeerde Oecumenische Synode weer vergaderen. Zij komt op 6 Augustus a.s. te Potchefstroom in Zuid-Afrika bijeen.

Van de zijde van de Nederlandse Gereformeerde Kerken zullen daar aan de orde gesteld worden: het oorlogsvraagstuk, de vraag naar de grenzen der Kerk, de vraag naar de noodzakelijkheid van afzonderlijke organisatie op maatschappelijk gebied en de functie van het ambt in de gemeente, terwijl men ook de Synode zal verzoeken zich te beraden over de mogelijkheid van hulpverlening aan onderontwikkelde gebieden. Ter tafel zullen drie rapporten komen, namelijk over het rassenvraagstuk (opgesteld door Prof. Dr. J. H. Bavinck, Prof. Dr. H. Ridderbos en Ds van der Meulen), over huwelijk en echtscheiding en over emigratie uit Nederland naar Zuid-Afrika.

Gemengde huwelijken in Duitsland

De synode van de Evangelische Kerk in het Duitse Rijnland heeft zich intensief beziggehouden met de vraag der gemengde huwelijken. Er komt een kanselverklaring over. Men is verontrust. Zo deelde Superintendent Zickwolff uit Völklingen in Saarland mee dat daar 90 pct. van de protestanten gemengde huwelijken aangaan en dat van hen 80 pct. zich moet verplichten de kinderen rooms-katholiek op te voeden. De Rijnlandse synode besloot een protestantse peet (doopgetuige) ook dan te weigeren, als deze zelf niet protestant-kerkelijk is getrouwd of als hij zijn kinderen een r.-k. opvoeding laat geven.

De Kerk in Oost-Duitsland

De Rijnlandse Evangelische Kerk heeft in dr Beckmann een nieuwe „Präses" gekregen. In een rede te Dusseldorp sprak deze zich o.a. over de situatie in Oost-Duitsland uit. Alles wat de kerk doet, wordt daar als staatsgevaarlijk beschouwd. De kerk zou haar positie aanmerkelijk kunnen verbeteren, als zij een heel klein korreltje wierook voor de Oostduitse regering zou branden. De kerk echter wenste de onafhankelijkheid en vrijheid van het evangelie te handhaven en zou de totalitaire staat dus géén wierook gunnen.

Biecht in de Hervormde Kerk?

In Hervormd Kennemerland kwam een mededeling voor van Ds L. Brink van Velzen, waarin o.a. stond, dat hij „voortaan vóór elke avondmaalsviering op een nader af te spreken tijd in de „gewijde ruimte" zelf, in de onmiddellijke nabijheid van de avondmaals-tafel, te vinden zal zijn voor ieder die maar wil, echter met één voorwaarde: dit is geen „gewoon spreekuur", zodat u hier niet moet komen om te praten over een jongen die u wilt opgeven voor een catechisatie of een andere gewone aangelegenheid; ik zit er dus uitsluitend voor aangelegenheden die u dwars zitten bij uw zelfbeproeving. Ik kan slechts zeggen: maakt u er een vrijmoedig gebruik van. Absolute geheimhouding is mijnerzijds jegens ieder verzekerd".

Men lette op die „gewijde ruimte" en dat „niet gewoon spreekuur"!

R.K. centrum in Londen

Voor ongeveer zeven-en-een-half miljoen gulden zal in Londen een katholiek centrum verrijzen, dat eens het middelpunt zal vormen van alle r.-k. activiteiten in Engeland. Het negen verdiepingen hoge gebouw zal behalve

kantoren en vergaderlokalen slaapruijme voor 150 personen, een restaurant en een bibliotheek bevatten.

Verdwenen kerk

Wij lezen, zo schreef Ds Meester in het Kerkblad van N.-Holland, dat de Lutherse Wereldfederatie de bedoeling heeft om een delegatie te zenden naar Siberië, waar talrijke gedeporteerde Lutherse moeten leven. Enige tijd geleden heeft het verrassende nieuws van het bestaan van deze mensen Europa bereikt.

Het gaat hier om meer dan een miljoen Lutherse Baltten, Zweden of Duitsers, tendele reeds gedeporteerd in 1930. Zij moeten zich hebben gevormd tot talrijke kleine gemeenten. Met elkaar vormen zij een grote „kerk", die uit het oog verloren was, d.w.z. uit het „menselijk" oog.

18 mei laatstleden had de Sovjet-ambassade te Genève nog geen antwoord gegeven op de vraag om visa voor de delegatie die men er heen wil zenden om contact op te nemen met deze mensen.

Wij menen wel eens dat men alles weet van wat er op de aarde gebeurt. Dit nieuws toont weer eens, dat daar niets van waar is. Nog altijd is de aarde groot en zeer veel is verborgen. Ook van de „Kerk" is zeer veel verborgen.

Internationale Zendingsraad en Wereldraad van Kerken

Reeds lang is er over gesproken dat de Internationale Zendingsraad en de Wereldraad van kerken één moeten worden. De „verkerkelijking van de zending" eist dat. De Wereldraad heeft zich reeds eerder daarover uitgesproken. De Internationale Zendingsraad deed het ook. „Het Parool" schreef daarover het volgende: „De internationale Zendingsraad zal in de grote Wereldraad van Kerken opgaan. Aan de reeds bestaande vier grote afdelingen van die Wereldraad zal een vijfde worden toegevoegd, die zich in het centrum van die Wereldraad, te Genève, speciaal met de zending en haar problemen zal bezighouden.

Aldus is op de conferentie van de Wereldzendingsraad in de Afrikaanse staat Ghana besloten. Met 58 tegen zeven stemmen.

De tegenstemmers? Vertegenwoordigers van de oosters-orthodoxe kerken, wier exclusieve kerkbegrip (wij zijn de „ware" kerk) trouwens in Wereldraad-verband telkens moeilijkheden schept, en vertegenwoordigers van de Scandinavische zendingsraden: in Noorwegen bijv. geschiedt de zending voor een groot deel vanwege de Noorse „Indre Mission", een piëtistische, ietwat sektarische beweging, die niet de minste contacten met de oecumenische beweging van de Wereldraad van Kerken onderhoudt.

Tegen die weerstand in schijnen vooral de z.g. Jonge Kerken, dus de kerken der jonge Afrikaanse en Aziatische staten, op de integratie van de zending in de Wereldraad te hebben aangedrongen. Onbezwaard door de historische last waaraan de Europese kerken torsen, eisen zij op internationaal-kerkelijk gebied meer éénheid en minder verdeeldheid, ook zakelijk.

De integratie van de wereldzending in het grote verband van de Wereldraad eist veel voorbereiding, vandaar dat de Assemblée van de Wereldraad die in 1960 op Ceylon de laatste beslissing zou moeten nemen, waarschijnlijk een jaar zal worden uitgesteld".

Wat zullen nu de orthodoxe zendingsorganisaties doen? En de gebonden gereformeerde Kerken die wel in de Internat. Zendingsraad, maar niet in de Wereldraad zijn georganiseerd?

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

De vervolging in Columbia

In de periode 1948-1956 werden in Columbia 49 protestantse kerken geheel of gedeeltelijk verwoest en meer dan 40 kerken in beslag genomen, die nu voor andere doeleinden gebruikt worden en niet aan de eigenaars zijn teruggegeven.

Aldus „De Wekker".

Bijbelverknoeiing

In de „Zendingsbode", het orgaan van de stichting „De Spaanse Evangelische Zending", — aldus „Internationaal Perspectief" — lezen wij het volgende berichtje:

„De rooms-katholieke kerk in Spanje is een campagne begonnen ter bevordering van het Bijbellezende. Bijbelgedeelten of complete Bijbels worden verkocht, al gebeurt dit tegen prijzen, die driemaal zo hoog zijn als van de exemplaren, die door protestantse drukkerijen worden afgeleverd. Reizende Bijbeltentoonstellingen, georganiseerd door de rooms-katholieke kerk trekken het land door. De campagne is het gevolg van de pauselijke encycliek „Divino afflante Spiritu".

Dit zou iets zijn waarover we ons eigenlijk zouden moeten verheugen. Dat kunnen we echter niet. Integendeel. We hebben zulk een roomse Bijbel eens ingezien, en halen enkele teksten aan.

Psalm 23 begint met deze woorden: „Maria is mijn herder; mij zal niets ontbreken; Zij doet mij neerliggen in grazige weiden".

Psalm 27 begint: „Maria is mijn licht en mijn redding, waarom zou ik vrezen? Maria is de kracht van mijn leven, voor wie zou ik bevreesd zijn?"

En psalm 103 begint: „Loof Maria, mijn ziel; al wat in mij is zegene haar heilige naam. O, mijn ziel, loof Maria en vergeet geen van al haar weldaden".

Zo gaat het door in de Psalmen en ook in het Hooglied van Salomo. De naam van God is vervangen door die van Maria.

In de harten van het volk moet Maria de plaats van God innemen.

En zo wordt het volk misleid en wordt hun geleerd, dat onze „Protestantse Bijbel" vervalst is".

Laat zulk een mededeling voor ons een extra aansporing zijn om regelmatig te bidden voor al het werk, dat zich dienstbaar stelt aan de verkondiging van het zuivere en onvervalste Evangelie in Spanje.

KERKNIEUWS

Beroepen te Schildwolde: W. v. d. Lingen te Zwijndrecht.

Intree te Enschedé: R. H. Bremmer. Tekst Jes. 40: 9.

Nieuw Kerkgebouw. De kerk van Ommen nam haar nieuwe kerkgebouw in gebruik. Ds Te Velde bediende daarna toen het woord uit 1 Kron. 29: 10—18.

Theol. Hogeschool. Geslaagd voor het Candidaatsexamen (cum laude) H. Smit, Johs Brahmstr. 33, Utrecht.

Adressen: Nieuwer-Amstel: P. Louw, H. van Borsseleenkade 14, Amsterdam-Zuid II, Tel. 02964-4298;

diakonie: H. Jansen, V. d. Hoochlaan 3, Amstelveen, Tel. 02964-4351.

Souburg-Vlissingen: diaconie: L. Smit, Vlissingsestr. 187, Koude.

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw".

Abonnementprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. jr. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

ADVERTENTIE-TARIEF:

Regelprijs 20 cent per m.M.

Bij contract reductie.

FAMILIEBERICHTEN:

Regelprijs 15 cent per m.M.